

הלכה כחכמים (ר"ן). והראב"ה כתב כר' מאיר. וצ"ע. [ורש"י בהרבה מקומות כתב שקיבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל גבלות (ע' פסחים כא: ב"ק ק"ג: ועוד). וע' בספר באר שבע סנהדרין צו: ובשו"ת ושב הכהן לז; אמת ליעקב יתרו כ,י בראשית א,כט].
וצריך שיקבל עליו שמירת ז' מצוות בפני שלשה חברים [שגם חכמים אינם חולקים על רבי מאיר בצורת הקבלה] (עפ"י רמב"ם מלכים ח וכו"מ).

ג. מיהדים אצל גר תושב יין לזמן מועט, אבל אין מפקידים אצלו (כי למשך זמן מרובה חוששים לאחלופי, או משום חשש מגע מעובדי-כוכבים הבאים אצלו. ערש"י ותוס'). ואין חילוק בין עיר שרובה ישראל או רובה עובדי-כוכבים.
יינו אסור בשתיה ומותר בהנאה. ר' שמעון (בן גמליאל. ער"ן, רש"ש) אומר: יינו יין נסך (לפי שאינו מקפיד על מגע עכו"ם. רש"י). וי"א: מותר אף בשתיה.
דעת הרמב"ם להלכה שמותר בהנאה ואסור בשתיה (טשו"ע יו"ד קכד, ב). וי"א שאעפ"י שיינו אסור בשתיה משום חתנות, כי לא חילקו בדבר, אך מגעו אינו אוסר. ויש חולקים.

ד. גר תושב הריהו כעובד כוכבים לשאר כל דבר [מלבד לענין יינו ולענין ביטול עבודת כוכבים, כאמור]. ופרש"י שכיון שלא מל חשוד הוא לכל התורה.
לכאורה נראה שעל שבע מצוות אינו חשוד לעבור, שלא כשאר גויים. ערמב"ן מכות ט.

ה. גר תושב דינו כעכו"ם לענין ביטול רשות בשבת; שאם היה ביתו פתוח לחצר שדרים שם בני ישראל, אין מועיל שיבטל להם את רשותו בשביל להתיר להם הטלטול בחצר, כשם שמועיל לעשות כן לישראל הדר שם ולא עירב [ואפילו מומר, כל שהוא משמר שבתו בשוק (= בפרהסיא) נותן רשות ומבטל רשות]. אלא כשם שבעכו"ם אין מועיל ביטולו עד שישכיר להם רשותו מערב שבת, כך דין גר תושב.

דף טה

א. האם מותר לשלוח תשורה לנכרי ביום אידו כאשר ידוע שאינו עובד ע"ז?
ב. פועל המעביר חביות ממקום למקום, והיו ביניהן חביות יין נסך – באלו אופנים שכרו מותר ובאלו אסור?
ג. ישראל שהיה מספק יין ושופכו מהחביות לנודות עובדי-כוכבים, וגם היה מעביר אותם נודות בנהר ובעבור זאת נוטל את החביות הריקות לעצמו – האם מותר הדבר?
א. מסופר על רב יהודה ורבא שהיו שולחים תשורה לאנשים מסוימים ביום אידם, כיון שידעו בהם שאינם עובדים ע"ז.

ב. עובד כוכבים ששכר ישראל להעברת מספר חביות, ובכללן היו כמה חביות יין, ואפילו חבית אחת; אם קצץ לו סכום כולל לכולן – השכר כולו אסור. ואם קצץ סכום מסוים לכל חבית וחבית – אין השכר כולו אסור אלא שכר חביות היין, שכל חבית נידונית כשכירות בפני עצמה.
גם באופן הראשון, אם לאחר שנשלמה קבלנותו (-לעתותי ערב' כפרוש התוס', דלא כמשמעות פרש"י) אמר לו להעביר לו חבית יין – אין השכר כולו נאסר אלא דמי החבית הנוספת בלבד.

יש סוברים שלהלכה [שאנו נוקטים כרבי אליעזר] בכל אופן די בהולכת דמי האיסור לים המלח והשאר מותר, או יטול השכר חוץ מדמי אותן חביות [כרשב"ג] (עתוס' וראב"ד, ודלא כהרמב"ם).

ג. הספקת היין לעכו"ם והורקתו לכליהם – מותרת, היות ומלאכתו נעשית בעוד היין מותר, שאינו נאסר אלא בהגיעו לקרקעית הנוד.

וי"א שאם יש להם יין בנודות, למאן דאמר 'נצוק – חיבור' נאסר כל היין כבר בתחילת ההורקה [לחכמים החולקים על רשב"ג] (עתוס' ותורי"ד. וכדלהלן עב: אמר להם רב חסדא למוכרי היין, כשמוכרים לנכרים לא יצקוהו לכליהם אלא בוריקה מרחוק או בקיטוף, כדי שהנצוק לא יחבר). אולם כשמעביר להם היין בנהר בשכר נמצא משתכר באיסורי הנאה, על כן אין התר אלא כאשר זכות מתן ההעברה בנהר שייכת לו, ואמר מראש לספן המעביר להעביר אנשים אלו בחנם, והוא לא טרח כלום. וגם באופן זה אין מותר בכל אופן, שהרי רוצה זה בקיום היין במשך זמן ההעברה, כי אם ייבקעו הנודות באותה שעה לא יקבל שכרו. על כן אין מותר אלא כאשר התנה עמהם שגם אם ייבקעו הנודות – החביות שמקבל בתמורה יהיו שלו, או באופן שיש עמהם כלים חילופיים, שגם אם ייבקעו הנודות – יקבלו את היין באותם כלים, והוא יטול את החביות.

קיד. כיצד הדין בתערובות דלהלן:

- א. יין נסך שנשפך על ענבים וחטים.
- ב. נשפך על תמרים ותאנים.
- ג. חומץ שנשפך על גריסים.
- ד. בגד שאבד בו כלאים – מה יעשה בו, ומה אסור לעשות בו?

א. יין נסך שנשפך על ענבים שלמות (המחבורות לאשכולותיהן, שלא ניטל עוקצן) – ידיחן ומותרות באכילה. היו מבוקעות (או שניתקו קצת מחיבורן לאשכול. ראשונים, עפ"י ירושלמי) – נאסרו. [אם היה היין חדש כשנשפך על ענבים מבוקעות, לדעת אב"י (סו.) הרי זו תערובת 'מין במינו' האוסרת ביין נסך ב'משהו'].

וכן חטים; משום הסדקים שבהן הריהן כמבוקעות ונאסרו (בנותן טעם). אבל יש להן תקנה לטחנן ולאפותן ולמכור הפת לגוי שלא בפני ישראל, ובכך אין חשש שישאל אחר יקנה ממנו. (מלבד במקומות שלא נהגו איסור בפת פלטר נכרי, שאסור שמא יקנה ישראל את הפת. ראשונים).

דין זה שהחטים הבלועות מותרות בהנאה [לרשב"ג המתיר להנות מההתר שמעורב בו יין איסור, כדלהלן עד], אינו בסתם יינם בלבד אלא אף ביין נסך גמור שאיסורו מהתורה (כן מורים פשטות דברי הרמב"ם – מאכ"א טז, לד. וכ"כ הפמ"ג בפתיחה להלכות בשר בחלב. והטעם שאין אומרים בזה 'חתיכה נעשית נבלה' – י"א משום שאין אומרים 'חנ"נ' לאסור בהנאה, אף לא באיסור תורה. וי"א מפני שאין חתיכה נעשית נבילה שלא ע"י בישול (ע' חות דעת צא סק"ו עפ"י איסור והתר; גידולי הקדש פו סק"ג. וע"ש בהגהות הגרעק"א לחו"ד סק"ב).

ב-ג. נשפך על תמרים ותאנים; אם יש ביין בכדי לתת טעם בתמרים ובתאנים – אסורים. ודוקא בלחים, אבל בגרוגרות [וכן בעדשים. ע' משנה ערלה ב], היות והיין נותן בהן טעם לפגם – מותר. חומץ שנשפך על גריסים, הרי זה נותן טעם לפגם ומותר [ודוקא בגריסין רותחים. להלן סו.]. ישנן דעות האוסרות נותן טעם לפגם, כדלקמן.

ד. בגד שאבד בו כלאים, הואיל והבגד אסור בלבישה (ואין שייך בזה תורת ביטול ברוב. עתוס') אסור למכרו לנכרי, שמא ימכרנו לישראל שלא ידע שאבד בו כלאים. וכן לא יעשנו מרדעת לחמור, שמא יקרע בגדו ויקח משם לתפור. (משא"כ בגד שניכר שהוא של כלאים – שני הדברים מותרים. תוס'). אבל עושה אותו תכריכים למת מצוה.

י"א שלפי הדעה שמצוות אינן בטלות לעתיד לבוא, אסור לקברו עמו אלא בשעת ההספד בלבד (עתוס').

דף סו

קטו. מה דיני תערובת האיסור באופנים דלהלן?

א. איסור שנתערב בהתר (תערובת 'לח בלח') מין במינו או בשאינו מינו.

ב. הגדרת 'מין במינו' ו'שאינו מינו' לענין תערובות, האם נקבעת לפי הטעם או לפי שם הדבר?

ג. תבלינים שונים של איסור שנפלו לקדירה – האם משערים כל תבלין בפני עצמו או כולם ביחד?

ד. חומץ אסור שנשפך לתוך יין התר.

ה. יין אסור (כגון ערלה) שנשפך לחומץ התר.

ו. מהי שאלת 'דיחא מלתא' ומה דינו?

א. איסור שנתערב בהתר, לח בלח (כלומר דבר שנתערב ונבלל היטב והוא נמצא בתערובת כולה), מין בשאינו מינו – איסורו ב'נותן טעם'. פירוש, כל שטעמו מורגש בתערובת [ואינו פוגם בטעמה] – אסור. ואם אין טעמו ידוע – משערים בששים (מלבד בדברים שטעמם חזק במיוחד כגון תבלין העשוי לטעם). תערובת מין במינו; נחלקו החכמים האם אסור במשהו או בששים (כדלהלן עג. וישנם איסורים מסוימים שהתירו בהם לאסור מין במינו במשהו. ויש במאה או במאתים).

ב. הדבר הקובע לענין הגדרת המינים בתערובת; לאביי – הטעם, ולרבא – השם. ובין לקולא בין לחומרא; כלומר, הן דבר ששמו שוה וטעמו שונה, כמו חומץ יין וחומץ שכר שנתערבו, או שאור של חטים ושל שעורים, הן דבר שטעמו שוה ושמו שונה, כגון יין חדש שנשפך על ענבים – לאביי הולכים אחר הטעם ולרבא אחר השם.

הלכה כרבא. ואולם לפי מה שאנו נוקטים להלכה שטעם של איסור אסור מדאורייתא, ולעומת זאת ב'מין במינו' אנו נוקטים שמן התורה בטל ברוב, הרי אם הטעם שונה אעפ"י שהשם שוה יש לאסור מדאורייתא בנותן טעם (ש"ך צח סק"ו ועוד. ודלא כהרמ"א).

ג. תבלינים שונים של איסור שנפלו לקדירה, בין שהם משם אחד בין משמות נפרדים (לפרש"י: שם התבלין, כגון פלפל לבן ופלפל שחור. ולפרוש התוס' והראב"ד: שם האיסור, כגון ערלה ותרומה), בין בטעם אחד בין בטעמים חלוקים, בין מין אחד בין מינים שונים (כגון פלפל וכמון. רש"י ותוס') – מצטרפים ומשתערים כולם כאחד. ואמר חזקיה: אין הדברים אמורים אלא בשכולם ממתיקים וכד', שהמיתוק משותף לכולם ומצרפם, אבל אם היו חלוקים לגמרי – אינם מצטרפים. ולדעת רבא, בשמות שונים אין מצטרפים אלא לדעת ר' מאיר שאמר כל איסורין שבתורה מצטרפים זה עם זה.